

ՄԱՀ
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳՐԻԳՈՐԻ ՏԻՐԱՅՅԱՆԻ
(1889—1974)

Ծանր հիվանդությունից հետո, հունիսի 30-ին, վախճանվեց Գերագույն հոգևոր խորհրդի անդամ, բազմաթիվ տարիների անդամ, հասարակական գործիչ և գիտնական Արտաշես Գրիգորի Տիրացյանը:

Ա. Տիրացյանը ծնվել է 1889 թ. մայիսի 29-ին Բուլղարիայի Օմուրեն քաղաքում, համեստ արհեստավորի ընտանիքում: Իր նախնական կրթությունը ծննդավայրում ստանալուց հետո, 1901—1911 թթ. սովորել և ավարտել է Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանը, իսկ բարձրագույն ուսումը ստացել է Բեռլինի, Լոզանի և, ի վերջո, Ցյուրիխի

համալսարաններում: Այստեղ էլ նա 1920 թ. փայտուն կերպով պաշտպանել է դոկտորական իր ավարտաճառը՝ տնտեսական գիտությունների գծով:

Հատկապես շատ մեծ է եղել Ա. Տիրացյանի երախտիքը ռումինահայ գաղութում, ուր նա շուրջ քառորդ դար անմոռանալի հետք է թողել Բուխարեստի հայ մանկավարժական, հասարակական, հրապարակագրական և մշակութային կյանքում: Նա, իբրև Բուխարեստի Միաքյան-Քեսիմյան դպրոցի բազմամյա տնօրեն, հասցրել է հայ ոգով դաստիարակված բազմաթիվ սերունդներ: Նրա անվան հետ է կապված ռումինահայ դպրոցների ուսուցիչների առաջին և երկրորդ համագումարների հրավիրումը 1922 և 1923 թթ. և ռումինահայ տարրական դպրոցների ուսումնական միասնական ծրագրի ստեղծումն ու հրատարակումը, որը հաստատվեց թեմականի և ռումինական կրթական նախարարության կողմից: Ա. Տիրացյանը իբրև հասարակական գործիչ երկար տարիներ եղել է Հայաստանի օգնության կոմիտեի (Հ. Օ. Կ.) և «Հայաստանյան ճակատ» առաջադիմական կազմակերպությունների հիմնադիր և ղեկավար անդամներից մեկը:

Երկար տարիներ Ա. Տիրացյանն ընտրվել է ռումինահայ թեմական խորհրդի պատգամավոր և ղեկավարության անդամ, Բուխարեստի «Հայ մշակույթի տան» վարչության անդամ:

1945 թ. Ա. Տիրացյանին բախտ վիճակվեց իբրև պատգամավոր լինել մայր հայրենիքում: Այդ առթիվ իր ստացած խանդավառ տպավորությունների տակ Բուխարեստում հրատարակեց «Մեկ ամիս Հայաստանի մեջ» հատորը: Նրա այդ գործը թե՛ հայրենիքում և թե՛ սփյուռքում արժանացավ դրական գրախոսությունների:

1948 թ. Ա. Տիրացյանն իր ընտանիքի հետ ներգաղթեց հայրենիք։ Ա. Տիրացյանը բացառիկ երիտասարդական եռանդով հայրենիքում անմիջապես աշխատանքի անցավ Երևանի օտար լեզուների ինստիտուտում, նախ իբրև գերմաներեն լեզվի ավագ դասախոս և ապա իբրև դոցենտ։ Նա միաժամանակ 1953 թ. պաշտպանեց թեկնածուական իր ավարտաճառը՝ նվիրված կիլիկյան Հայաստանի տնտեսական հարաբերություններին Իտալիայի Ջենովա և Վենետիկ քաղաքների հետ ժԳ—ԺԴ դդ.։ Տիրացյանը դոց. Գր. Անդրեասյանի հետ հեղինակել է «Գերմաներեն-հայերեն դարոցական բառարանը» (1965), իսկ մինչև իր կյանքի վերջը աշխատում էր մեծ եռանդով հայերեն-գերմաներեն ընդարձակ բառարանի վրա, որն արդեն իսկ պատրաստ է տպագրության։

1964 թ. հոկտեմբերի 27-ին Երևանի Բրյուսովի անվան ռուսաց և օտար լեզուների պետական մանկավարժական ինստիտուտի ղեկավարությունը մեծարման երեկո կազմակերպեց ինստիտուտի ավագագույն դասախոս դոց. Ա. Տիրացյանի ծննդյան 75 և գիտա-մանկավարժական գործունեության 55-ամյակի առթիվ։

Ա. Տիրացյանը դեռևս Ռումինիայում եղած ժամանակ երկար տարիներ սերտ համագործակցության մեջ է եղել Վեհափառ Հայրապետի հետ։ Նրանք երկար ժամանակ պաշտոնակիցներ են եղել Բուխարեստի Միաքչյան-Քեսիմյան ազգային վարժարանում, ապա գործակցել Ռումինահայ թեմական խորհրդում ու «Հայ մշակույթի տան» վարչությունում և վերջապես իրենց մասնակցությունն են բերել հայ համայնքի բոլոր կարևոր միջոցառումներին ելույթներով և դասախոսություններով։ Նրանք իբրեւ Ռումինահայ պատգամավորներ 1945 թ. մասնակցել են ս. Էջմիածնում գումարված Ազգային-եկեղեցական ժողովին։

Հայրենադարձությունից հետո ևս, 1955 թ., Ա. Տիրացյանն ընտրվել է ս. Էջմիածնում գումարված Ազգային-եկեղեցական ժողովի պատգամավոր, ուր իր քվեն է տվել իր վաղեմի բարեկամի՝ Վազգեն Ա-ի ընտրությանը։ Նույն ժողովում նա ընտրվել է Մայր Աթոռի Գերագույն հոգևոր խորհրդի անդամ, պատմա-բանասիրական հոդվածներով իր աշխատակցությունը բերել «Էջմիածին» ամսագրին։

Վեհափառ Հայրապետն Իր խոր վիշտն էր հայտնում Ա. Տիրացյանի մահվան

տխուր առիթով՝ Տիրացյան ընտանիքին ուղղված հետևյալ ցավակցական հեռագրով։

«Վշտով հայտնում եմք Մեր ցավակցությունը ձեր ամուսնու և հոր մահվան տխուր առիթով։

Արտաշես Տիրացյանի ողջ կյանքն ու գործունեությունը Ռումինիայում և այստեղ՝ Հայաստանում, եղավ մի ամբողջական ու անսակարկ նվիրում հայ կրթական գործին և մայր հայրենիքին։

Մենք խոր հարգանքով և գնահատանքով օրհնում եմք նրա պայծառ հիշատակը և նրա մանկավարժական ու հայրենասիրական վաստակը։ Մենք չենք մոռանա նաև նրա օգտաշատ աշխատանքը իբրև գործոն անդամ Մայր Աթոռի Գերագույն հոգևոր խորհրդի։

Թող Տերը լուսավորի նրա արդար հոգին։ Ձեզ հոգվո մխիթարություն և խաղաղություն։

Հուլիսի 1-ին, երկուշաբթի օրը, տեղի է ունենում հանգուցյալի հուղարկավորությունը։ Դամբանականներ են խոսում Մաշտոցյան Մատենադարանի ավագ գիտական աշխատող, պատմաբան Վարդան Գրիգորյանը, հանգուցյալի աշակերտներից՝ Հայկ ՄՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատմության ինստիտուտի ավագ գիտական աշխատող Սուրեն Քոլանջյանը, բժշկական ինստիտուտի օտար լեզուների ամբիոնի վարիչ Հակոբ Առաքելյանը, Գևորգյան ճեմարանցիների կամավոր ընկերության անունից՝ Ա. Ծուղուրյանը։

Վերջում հանգուցյալի աշակերտներից դասախոս Կալծակ Աթանասյանը կարդում է Վեհափառ Հայրապետի վերոհիշյալ ցավակցական հեռագիրը։

Հուլիսի 7-ին, կիրակի օրը, Մայր տաճարում ս. պատարագից հետո, Վեհափառ Հայրապետի նախագահությամբ կատարվում է հոգեհանգստյան արարողություն Ա. Տիրացյանի հիշատակին։

Հոգեհանգստյան ավարտին Վեհափառ Հայրապետը և Տիրամայրը Վեհարանում ընդունում են հանգուցյալի հարազատներին ու բարեկամներին և մխիթարության խոսք ասում ու հայտնում Մայր Աթոռի վիշտը Ա. Տիրացյանի մահվան առթիվ։

Հանգիստ իր ոսկորներին։

Ս. ԲՈՒԱՆՋՅԱՆ